

ULUSLARARASI İÇ DENETÇİ SERTİFİKASYON SINAVINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

İç denetim alanında kabul gören uluslararası tek sertifika olan iç denetçi sertifikası bireylerin iç denetim alanındaki liyakat ve profesyonelliklerini ortaya koyma adına bir göstergedir. Sertifikaya sahip olmak için sertifika sınavında başarılı olunması gerekir. Ancak sınav öncesinde karakter referansının alınması ve mesleki deneyim sahibi olduğunun belgelenmesi gibi bazı koşulların sağlanması gerekmektedir. Makalede ayrıca sınava hazırlık için önemli bazı noktalara dikkat çekilmiştir.

1. İç Denetçi Sertifikası (CIA) Sertifikası

CIA Sertifikası iç denetçiler için dünya çapında kabul gören tek sertifikadır ve bireylerin iç denetim alanındaki liyakat ve profesyonelliklerini ortaya koyma adına gösterge niteliğindeki bir standardı ifade eder. Adaylar sertifikasyon süreci sonunda herhangi bir organizasyon veya iş dünyasında kullanabilecekleri eğitim tecrübesi, bilgi ve iş araçlarıyla donatılmaktadır.

Bu çalışmada, CIA sertifikasyon sınavı ve bu sınava ilişkin hazırlanma süreci hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

2. CIA Sertifikasına Sahip Olma Koşulları

CIA Sertifikasına sahip olmak için adayların belirli şartları taşıması gerekmektedir.

Lisans Diploması:

CIA adaylarının, akredite olmuş ve üniversite düzeyinde bir öğretim kurumundan alınmış bir lisans diplomasına veya onun eğitim düzeyi açısından muadiline sahip olmaları gerekir.

Bir üniversite lisans diploması yerine sunulan eğitim

Altuğ İNAN, CIA
Hazine Kontrolörü

düzeyinin kabul edilebilir olup olmadığı konusunda nihai karar yetkisi Yönetim Kurulu'na (IIA Board of Regents) aittir.

Karakter Referansı:

CIA adayları, yüksek ahlaki ve profesyonel niteliklere sahip olmalı ve bir CIA'dan, başka bir IIA sertifikasına sahip bir kişiden, adayın âmirinden veya adayın profesöründen alınmış bir karakter referansı sunmalıdır. Çevresinde herhangi bir IIA sertifikasına sahip olmayan iç denetçiler, karakter referanslarını bağlı oldukları üst yöneticiden almak zorundadırlar.

Etik Kuralları:

CIA'lar ve CIA adayları IIA'nın belirlediği Etik Kurallarına uymayı kabul ve taahhüt etmelidirler.

Mesleki Deneyim:

Adayların CIA sertifikası almadan önce iç denetim mesleğinde en az 24 ay deneyime veya muadiline sahip olması gerekir.

Denk mesleki deneyim terimi, dış denetim, kalite güvencesi, uyum ve iç kontrol de dahil denetim/ değerlendirme disiplinlerinde deneyim anlamına gelir. Daha önce kontrolör veya denetmen olarak görev yapan iç denetçiler, bu ünvanlarla görev yaptıkları süreleri mesleki deneyim altında değerlendirebilirler.

Master derecesi ya da ilgili mesleklerde (muhasabe, hukuk veya finans gibi) iş deneyimine sahip olmak bir yıllık deneyim yerine kabul edilebilir. Bu değerlendirme ilgilinin talebi üzerine IIA tarafından yapılacaktır. Adaylar bu mesleki deneyim koşulunu yerine getirmediği takdirde önce de CIA sınavına girebilirler, fakat programla ilgili bütün koşulları yerine getirene kadar sertifika alamazlar.

3. CIA Sertifikasyon Sınavı

CIA sınavı bir adayın güncel iç denetim uygulamaları, iç denetim konularını anlama, riskler ve bunlara ilişkin önlemler gibi alanlardaki bilgisini sınamaktadır.

2008 yılından önce CIA Sertifikasyon sınavı Mayıs ve Kasım aylarında yılda iki defa olmak üzere kâğıt ve kalem dayalı olarak yapılmaktaydı. Ancak, 2008 yılında CIA sertifikasyon sınavlarında, **Bilgisayar Destekli Sınav (BDS)** sistemi uygulamasına geçilmiştir. Buna göre sınav başvuruları 1 Mayıs 2008, sınavlar ise 5 Mayıs 2008 tarihlerinde başlamıştır. Kâğıt kalemle yapılan son sınavlar, 14 ve 15 Kasım 2007 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Yeni sınav sistemi uyarınca sınavlar haftada 4-5 gün olmak üzere tüm yıl boyunca düzenlenecektir.

4. CIA Sertifikası Sınavının İçeriği

CIA Sınavı 4 bölümden oluşur. Her bölüm çoktan seçmeli 100 soru içerir ve süresi 2 saat 45 dakikadır. Türkiye'de sınavlar aynı metinde soruların Türkçe ve İngilizce'si yan yana verilerek yapılmaktadır.

Sınav değerlendirmesinde, değerlendirme dışı olan sorular hariç tüm sorular eşit ağırlıklı olarak değerlendirilmekte ve 600 (not aralığı 250-750 olarak verilmektedir) alanlar başarılı sayılmaktadır (yaklaşık %75 başarıya denk gelmektedir).

İlk üç bölüm CIA sınavının ana içeriğini oluşturmakta ve bu bölümler bir taraftan kurumsal yönetim ve risk konularına odaklanırken bir taraftan da IIA Mesleki Uygulama Çerçevesi ile paralellik arz etmektedir. Ayrıca çeşitli muhasebe ve finans konuları da ana müfredat içinde yer almaktadır. Dördüncü bölüm ise genel işletme ve yönetim konularını kapsamaktadır. Ancak, bu bölümün içeriği genel işletme konularında iç denetçilerden beklenen yetkinlikler ve bilgiler ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarına göre şekillenmektedir. Diğer taraftan, denetimle ilgili özel bir alanda bilgili ve yetkin olanlar (örneğin Türkiye'de SMMM, YMM sahibi olmak, CISA, CCSA, CFSa, CGAP v.b. sertifika sahibi olmak gibi) yapacakları başvuru ile bu bölümden sınava girmeden muaf olabilmektedirler.

Aşağıda sınav bölümleri ve her bölümde sorulan soruların konu dağılımları verilmiştir.

- *Bölüm I – İç Denetim Faaliyetinin Yönetişim, Risk ve Kontrol Konularındaki Rolü*

- IIA'nın Nitelik Standartlarına Uy
- İç Denetim Faaliyetinin Öncel Amacına Yönelik Bir Risk-Bazl (%15-25)
- İç Denetim Faaliyetinin Kurums nadiğı Rolü Anlamak ve Kavram
- Diğer İç Denetim Görevleri ve S rine Getirmek (%0-10)
- Yönetişim, Risk ve Kontrol B (%15-25)
- Görevleri Planlamak (%15-25)
- *Bölüm II – İç Denetim Görevini*
 - Görevleri İfa Etmek (%25-35)
 - Özel Görevleri İfa Etmek (%25-3
 - Görev Sonuçlarını İzlemek (%5-
 - Suiistimal Bilgisi Unsurları (%5-
 - Görev Araçları (%15-25)
- *Bölüm III – İş Analizi ve Bilgi Te*
 - İş Süreçleri (%15-25)
 - Mali Muhasebe ve Finans (%15
 - Yönetim Muhasebesi (%10-20)
 - Düzenleyici Kurallar, Hukuk ve E
 - Bilgi Teknolojisi (%30-40)
- *Bölüm IV – İş Yönetim Becerile*
 - Stratejik Yönetim (%20-30)
 - Küresel İş Ortamları (%15-25)

konu bütünlüğü ve sinerji yaratacağını düşünen bazı adaylar tek seferde dört sınav bölümüne de girmiş ve bu adaylar arasından bütün bölümlerden veya üç bölümden başarı olan adaylar olmuştur.

Sınavlara hazırlanma sürecinde düzenlenen kurslar ve seminerlerden de yararlanılabilir. Ancak, bunlar kişisel çalışmanın alternatifi olarak değil tamamlayıcısı olarak görülmelidirler. Bu tür seminerlere ve eğitim programlarına katılan ancak başarılı olamayan denetçiler bulunduğu gibi, hiç bir eğitim programına katılmadan yalnızca kişisel çalışmasıyla sertifika sahibi olan denetçiler de bulunmaktadır. Sınavlara hazırlık açısından en başarılı yaklaşım, daha önceki sınavlarda sorulmuş soruların çok dikkatli bir şekilde çözümlenmesidir. IIA'nın test yaklaşımının iyice kavranması da sınavda başarı için önemli olduğundan çıkmış soruların bir kaç defa çözülmesi yararlı olabilir.

6. Sonuç

Uluslararası alanda iç denetim mesleği açısından önemli bir mesleki sertifika olan CIA sertifikası, son yıllarda ülkemizde de önem kazanmaya ve rağbet görmeye başlamıştır. İç denetim uygulamalarının gerek başta bankacılık sektörü olmak üzere özel sektörde gerekse de 5018 sayılı Kanun vasıtasıyla kamu alanında kendini göstermesi, Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün (TIDE) iç denetim mesleği uygulamaları alanında yaptığı çalışmaların giderek etkinleşmesi, CIA Sertifikasyon sınavının Türkiye'de önce İngilizce daha sonra Türkçe olarak yapılmaya başlanması ve iç denetim alanındaki kaynakların artması gibi nedenlerle CIA sertifikasının önemi hem artmış hem de sertifikasyon sınavı sonucunda başarılı olarak sertifikaya sahip olmak kolaylaşmıştır.

CIA Sertifikasyon sınavı hazırlık sürecinde öne çıkan hususlar, iç denetim mesleğinin temel yaklaşım ve çerçevesinin kavranması, sınav konularının kapsamının anlaşılması, sertifikasyon sınavının bilginin yanı sıra soru cevaplama teknik ve yöntemine de dayalı olduğu göz önünde bulundurularak doğru kaynaklarla doğru şekillerde hazırlanılmasıdır.

KAYNAKLAR

1. <http://www.theiia.org>
2. <http://tide.org.tr>